

การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

Leadership Development According to Kalyanamitta Principles Principles in the 21st Century for High School Administrators in Buriram Province

โชติกา ศิริบุญ*

พระครูวิรุฬห์สุตคุณ,ดร.**

ดร.อินฉา ศิริวรรณ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 2. เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และ 3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 191 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็น ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำผลจากการสัมภาษณ์มาสนับสนุนงานวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสมรรถนะ ด้านผลสัมฤทธิ์ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการสื่อสาร ตามลำดับความสำคัญของสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

2. การศึกษาหลักการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้ 1. ศรัทธาในวิชาชีพ 2. มีศีลธรรม 3. มีการศึกษาดี 4. มีความเสียสละ 5. มีความเพียร 6. มีสติปัญญา และ 7. มีคุณสมบัติกัลยาณมิตรตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่ รู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้บุคคล ในการนำหลักการและวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21

* นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail. siribunkannika2536@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

*** รองศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ 3.1 นโยบาย (นารัก) ผู้นำควรศึกษาพัฒนาบุคลิกภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจดีงาม ในเบื้องต้น ของความเป็นภาวะผู้นำให้ดียิ่งขึ้น 3.2 ครู (นาคเรพ) ผู้นำควรมีวิสัยทัศน์ จริยวัตรดีงาม วางตนนาคเรพ มีความหนักแน่น เมื่อเข้าใกล้รู้สึกอบอุ่น และมั่นใจต่อตนเองในความปลอดภัย 3.3 ภาวนีโย (นายก่อง) ผู้นำควรปรับทัศนคติตื่นตัวต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาในศตวรรษที่ 21 3.4 วัตตา (รู้จักใช้คำพูด) ผู้นำต้องเข้าใจวิธีการสื่อสารให้ได้ผลให้สอดคล้องกับสถานการณ์และจิตของแต่ละบุคคล มีความกระจ่างสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรและทุกคนได้ 3.5 วจนักขโม (มีความอดทน) ผู้นำต้องอดทน เป็นนักต่อสู้ ไม่ท้อถอย รับฟังปัญหา อุปสรรคต่างๆ ไม่โกรธ ไม่ฉุนเฉียว ไม่หงุดหงิด ด้วยจิตใจมั่นคง เพราะผลเกิดขึ้นจากการฝึกพัฒนาจิตให้เป็นสมาธินั่นเอง 3.6 คัมภีร์จะกะถัง กัตตา (ใช้ถ้อยคำลึกซึ้ง) ผู้นำต้องมีศิลปะอธิบายขยายความ ได้ลึกซึ้ง อย่างสุขุม ลุ่มลึก รอบรู้ ให้เข้าใจอย่างเป็นรูปธรรมแก่บุคลากรและทุกคนหายสงสัยได้ 3.7 โน จัญฐาเน นิโยชะเย (ชักนำไปในทางที่ดี) ผู้นำควรนำหลักการและวิธีการหลีกเลี่ยง ไม่ชี้นำบุคลากรให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดที่ก่อให้เกิดความเสียหายได้

คำสำคัญ: การพัฒนา, ภาวะผู้นำ, หลักกัลยาณมิตร

Abstract

This research has the following objectives: 1) to study the state of leadership in the 21st century of high school administrators, 2) to study principles and methods in leadership development according to Kalyanamitta in the 21st century of high school administrators in Buriram province, and 3) to propose guidelines for leadership development according to Kalyanamitta in the 21st century of high school administrators in Buriram province. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected from 191 samples by questionnaire and analyzed by mean and standard deviation. The qualitative data were gained from in-depth interviews and analyzed by content analysis.

The study results were as follows:

1. The opinion towards the state of leadership in the 21st century of high school administrators was at a high level overall. In details with descending order, the highest level was on capability, followed by achievement, human relations, collaboration, and communication respectively.

2. The principles and methods in leadership development according to Kalyanamitta in the 21st century of high school administrators in Buriram province are as follows;

1. Profession trust, 2. Morality, 3. Good education qualification, 4. Sacrifice, 5. Effort, 6. Intelligence, and 7. Kalnamitta qualification based on the 7 principles of Sappurisa Dhamma.

3. The guidelines for leadership development according to Kalyanamitta in the 21st century of high school administrators in Buriram province are as follows: 3.1 Piyo: Personality, human relations, and hospitality of the leaders should be developed. 3.2 Garu: The leaders should have vision, good behaviors, respectful manners, kindness, warmth and confidence. 3.3 Bhavaniyo: The leaders should be alert to changing situations, technology and innovations. 3.4 Vatta: The leaders should understand communication methods and strategies and individual characteristics. 3.5 Vacanakkhamo: The leaders should be tolerant, courageous, listenable, calm and established. 3.6 Gambhiranca Katham Katta: The leaders should have ability in giving explanations. 3.7 No Catthane Niyojaye: The leaders should suggest and lead the others away from drugs and derogatory matters.

Keywords: Development, Leadership, Kalyanamitta

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการขององค์การทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็น หลักที่ต้องมี เป้าหมายชัดเจนที่แสดงให้เห็นบทบาทของผู้นำหรือผู้บริหาร ในการนำองค์การให้เปลี่ยนแปลงพัฒนา ผู้นำต้องมีบทบาทในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดถึงบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ให้การบริหารบรรลุตามนโยบายของการบริหารจัดการขององค์การการสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาให้เป็นไปตามแผนนโยบายและแผนงานที่วางไว้ให้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

การศึกษาไทยในปัจจุบัน ประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชนทั่วไป ทั้งในแวดวงการศึกษา และวงการค้า เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ก็คงเป็นประเด็นของร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติคือ อะไร สมควรที่เราจะต้องทำความเข้าใจกันในเรื่องนี้ว่ามีความสำคัญอย่างไร เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาอย่างไร และจะมีผลกระทบต่อชาวไทยทุกคนในแง่ไหน ปัญหาของวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจในสังคมไทยนั้น อันที่จริงก็สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปัญหาทางการศึกษา หากการศึกษาสามารถพัฒนาทักษะ ฝีมือ ความรู้ หากผู้นำที่มีประสบการณ์ความรู้ในการบริหารทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล แม้ว่าจะต้องประสบปัญหานี้ตามธรรมชาติของวงจรทางการบริหาร หรือการศึกษาก็ตาม แต่ก็คงไม่ถึงขั้นโศกนาฏกรรมที่เป็นอยู่ วิกฤติการณ์ในการศึกษาไทย ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากระบบการเมืองที่มีปัญหาเรื้อรังและระบบการศึกษาที่เข้าขั้นทุพพลภาพ และจำเป็นต้องผ่าตัดระบบการศึกษา ได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันระบุในหมวด 5 หน้าที่ของรัฐมาตราที่มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมี

คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สม กับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยรัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน , หน้า 14.) ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ใน “มาตรา 31 กระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และการอาชีวศึกษา แต่ไม่รวมถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา และราชการอื่นตามที่มี กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวง มาตรา 32 การจัดระเบียบบริหารราชการในกระทรวงให้มีองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคล ในรูปสภาหรือในรูปคณะกรรมการจำนวนสามองค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนด ” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ให้ไว้ ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2562 เป็นปีที่ 4 ในรัชกาลปัจจุบัน, หน้า 49-50.) โลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำหรือภาวะผู้ทางการศึกษา ต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่า “โลกาภิวัตน์” ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเริ่ม เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเราอย่างแยกกันไม่ออก ทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารสามารถรับรู้ข่าวสารซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็วเป็น “สังคมข้อมูลข่าวสาร” ระบบสังคมมีความละเอียดอ่อน และสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น แนวโน้มกระแสการเปลี่ยนแปลงและอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ดังกล่าว ส่งผลกระทบถึงประเทศไทยในทุกด้าน โดยเฉพาะการศึกษา ผู้นำหรือผู้บริหารส่วนใหญ่รู้ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27”ของ ทวีชัย มระโซ (ทวีชัย มระโซ, 2564) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาหรือบูรณาการการศึกษาได้อย่างมีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะกัลยาณมิตรธรรมเป็นหลักธรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ กล่าวคือ คอยช่วยเหลือแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาให้ดำเนินก้าวหน้าไปในมรรคาแห่งการฝึกอบรมองค์คุณอันเป็นคุณลักษณะที่ผู้นำมีความกรุณาโดยทั่วไปจะมีได้ไม่จำกัดเฉพาะพระพุทธเจ้าเท่านั้นโดยองค์ความประพฤติ 7 ประการที่จัดเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของครูหรือธรรม 7 ประการของกัลยาณมิตร ได้แก่ผู้นำที่น่ารัก ผู้นำที่น่าเคารพ ผู้นำที่น่ายกย่อง ผู้นำที่รู้จักการใช้คำพูด ผู้นำที่มีความอดทน ผู้นำที่ใช้จ่ายคำที่มีความลึกซึ้ง และผู้นำที่ชักนำไปในทางที่ดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2557, หน้า 537-538.) เพื่อนำไปพัฒนาความเป็นผู้นำหรือผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 หรือภายใต้ภาวะการณ์ของการระบาดของโควิด 19 ที่มีผลกระทบกับองค์กรแล้วขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจมองข้ามไปได้เลย การตัดสินใจของผู้นำมีความสำคัญมาก ที่นอกจากจะสร้างความมั่นใจให้แก่บุคลากรทางการศึกษาแล้ว ยังสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรทางการศึกษาได้อีกด้วย ในลักษณะเช่นนี้ ผู้นำถือว่าเป็นบุคลากรหลักที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ดี ซึ่งมีคำถามว่าคุณลักษณะของผู้นำ เช่นไรที่จะเหมาะกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิรูปนี้ เพื่อจะได้มีการเตรียมผู้บริหาร หรือสร้างผู้บริหารรุ่นใหม่ให้มีลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูปทั้งในปัจจุบันและอนาคตของความเป็นภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ (จ็อบส์ตีปี, [COVID-19] ภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวต่อไป, [ออนไลน์], 2564) โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำเป็นต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำเพราะผู้นำหรือผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารอยู่แล้ว แต่ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาผู้นำบางโรงเรียนขาดภาวะความเป็นผู้นำเกี่ยวกับปัญหาบางประเด็นที่ต้องนำมาเป็นประเด็นที่ต้องพัฒนา เช่น สมรรถนะภาวะผู้นำ ผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ มนุษย์สัมพันธ์ของภาวะผู้นำการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ และการสื่อสารของภาวะผู้นำ ควรนำมาศึกษาพัฒนาโดยนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาพัฒนาหรือการบูรณาการการศึกษาได้อย่างมีความเหมาะสมกับการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะกัลยาณมิตรธรรม 7 คือ ผู้นำน่ารัก ผู้นำน่าเคารพ ผู้นำน่ายกย่อง ผู้นำรู้จักการใช้คำพูด ผู้นำมีความอดทน ผู้นำที่ใช้จ่ายคำที่มีความลึกซึ้งและผู้นำที่ชักนำไปในทางที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในองค์กรภายในสถานศึกษาเพื่อความเป็นกัลยาณมิตรแก่บุคลากรเป็นสิ่งที่การพัฒนา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, [ออนไลน์], 2564)

จากการศึกษาเหตุผล ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จึงสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 7 ประการ ได้แก่ ผู้นำที่น่ารัก ผู้นำที่น่าเคารพ ผู้นำที่น่ายกย่อง ผู้นำที่

รู้จักการใช้คำพูด ผู้นำที่มีความอดทน ผู้นำที่ใช้ถ้อยคำที่มีความลึกซึ้ง และผู้นำที่ชักนำไปในทางที่ดี เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาวะผู้นำ สมรรถนะภาวะผู้นำ ผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ และการสื่อสารของภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาหลักการและวิธีการการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากร ได้แก่ ครูสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 372 คน จำนวน 6 โรงเรียน ใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 191 คน แต่เนื่องจากครูแต่ละโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง มีขนาดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน จึงใช้วิธีสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามตารางสำเร็จรูป R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (R.V. Krejcie และ D.W. Morgan อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, 2560), หน้า 49) และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 191 คน ใช้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจ (Survey Guide) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจากครูสอนโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์
2. ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำเป็นที่ต้องกำหนดระดับของคะแนนมาตราส่วนให้มีความสอดคล้องกับข้อคำถามเป็นค่าน้ำหนักตัวเลข ตามระดับความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างครูเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตร ในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปการวิเคราะห์

ข้อมูลทางสถิติ โดยทั่วไปจะกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนการประมาณค่าคะแนนตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2554, หน้า 75.)

3. แบบตรวจสอบรายการตามระดับความคิดเห็นจากครูที่ให้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการรวบรวมเอกสาร วารสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ขอหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 191 คน

3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 6 โรงเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ (Online) ไปยังสถานศึกษาที่กำหนดเพื่อรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

4. ผู้วิจัยดำเนินการภาคสนาม เก็บแบบสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ความเชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ด้านการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 5 ท่าน เป็นจดบันทึก และแบบบันทึกเสียงในการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ตามความเป็นจริงที่สุด แล้วนำกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้เก็บมาได้จากการแจกแบบสอบถามความคิดเห็นครู จำนวน 191 ชุด เช่น ผลการสัมภาษณ์ นำไปดำเนินการวิเคราะห์ หาค่าความถี่ Frequency ค่าร้อยละ Percentage ค่าเฉลี่ย Mean และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard Deviation เพื่อสร้างองค์ความรู้ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นครูต่อสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีผล ดังนี้

ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ ทักษะวางแผนพัฒนาความเป็นภาวะผู้นำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 กล้าตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี รอบคอบ และมีเหตุผล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 มีความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ด้านความเป็นผู้นำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำมีทักษะในการ ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ตามลำดับความสำคัญสภาพด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ

ด้านผลสัมฤทธิ์ภาวะผู้นำ ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจในการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 การทำงานร่วมกันเป็นทีมและเครือข่ายการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 ภาวะผู้นำมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนกลยุทธ์การพัฒนาที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำมีมาตรการปรับปรุงการพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับความสำคัญสภาพด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ

ด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อร่วมอาชีพทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ผู้นำมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อร่วมอาชีพทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ภาวะผู้นำมีการสร้างค่านิยม เจตคติ นิสัยที่ดีต่อบุคลากรทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ตามลำดับความสำคัญสภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ภาวะผู้นำ

ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพภาวะผู้นำ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำมีคุณลักษณะโดดเด่นและเข้าร่วมในกิจกรรมกับผู้อื่นเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ผู้นำเปิดโอกาสให้บุคลากร ประชาชน เข้ามามีส่วนแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อการพัฒนาทางการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ให้โอกาสทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการจัดกิจกรรมหรือใช้สถานที่ภายในสถานศึกษาได้ตามความจำเป็น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และข้อที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้บุคลากรประชาชนเข้ามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ตามลำดับความสำคัญสภาพด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ

ด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.63 และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การเคลื่อนไหวร่างกาย ที่ทำ รูปร่าง หน้าตา น้ำเสียงของผู้นำ นำฟัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 ภาวะผู้นำสื่อสารด้านเนื้อหาทำให้เกิดความสามัคคีเพื่อความเป็นหนึ่งเดียว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 ภาวะผู้นำสื่อสารด้วย คำสั่ง สิ่งการมีความชัดเจนไปปฏิบัติได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สื่อสารสั้นๆ ตรงประเด็น เข้าใจง่าย และประหยัดเวลาผู้โทรมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ตามลำดับความสำคัญของสภาพด้านการสื่อสารภาวะผู้นำ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 7 ประการ มีดังนี้

ภาวะผู้นำน่ารัก (ปิโย) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ผู้นำปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำรู้จักการวางตัวที่เป็นกันเองให้เป็นที่ไว้วางใจกับทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำน่ารัก (ครู) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และรายชื่อ ทุกข้อ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำมีความน่ารักเข้าถึงจิตใจทุกๆ คนและเพื่อนๆร่วมอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ผู้นำมีความน่ารัก ไม่เคยหวังสิ่งตอบแทนตอบแทนจากเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำมีอารมณ์ มั่นคง รู้สึกลอดดภัยเวลาทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำน่ายกย่อง (ภาวนีโย) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และรายชื่อ ทุกข้อ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำมีกระบวนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานใหม่ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ผู้นำมีกระบวนการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานใหม่ ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำมีการวางตัวอย่างเหมาะสมกับความเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำรู้จักการใช้คำพูด (วัดตา) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำรู้จักใช้คำพูดชี้แจงงานที่มอบหมายตรงประเด็นนำไปปฏิบัติได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ผู้นำเสนอแนวคิดการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างรอบคอบ มีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำใช้คำพูดโน้มน้าวผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำมีความอดทน (วจนักขโม) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำมีความอดทนต่อถ้อยคำที่กล่าวการทำงานที่บริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ผู้นำมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง ที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำพร้อมที่จะรับฟังปัญหาและคำปรึกษาอย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตร ในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำใช้ถ้อยคำที่มีความลึกซึ้ง (คัมภีร์ญจะ กะถัง กัตตา) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำชี้แจงผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยจิตเมตตา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ผู้นำมีการวิเคราะห์ข้อมูลงานบริหารที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำพร้อมรับฟังผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างไม่มีอคติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำที่ชักนำไปในทางที่ดี (โน จัฎฐาเน นโยชะเย) ครูมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และรายข้อ ทุกข้อ ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้นำมีความเป็นภาวะผู้นำในการพัฒนาการบริหารหรือการปฏิบัติหน้าที่การงานเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ผู้นำมีแนวทางพัฒนาตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนที่เจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานทุกคน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้นำมีความผิดชอบต่อการกระทำของตนเองที่เกิดขึ้นทั้งหมด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 ตามลำดับการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านสมรรถนะภาวะผู้นำ ผู้นำควรพัฒนากระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ๆ โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาการบริหารและการให้บริการภายในสถานศึกษาให้เป็นกัลยาณมิตร
2. ด้านผลสัมฤทธิ์ของภาวะผู้นำ ผู้นำควรศึกษาปัจจัยด้านผลสัมฤทธิ์ทางบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่ส่งผลให้เกิดผลความสำเร็จเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า-นำออก วิสัยทัศน์ของภาวะผู้นำองค์กรที่ต้องการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์กรตลอดถึงการประเมินผลพัฒนาและพัฒนาสมรรถนะการเปลี่ยนแปลงในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์ของภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำควรสร้างมนุษยสัมพันธ์ดีกับทุกคน ทุกอาชีพ มีการเสียสละ มีน้ำใจ มีความจริงใจและเปิดเผย พัฒนาตนเองอยู่เสมอตลอดถึงการปรับปรุงบุคลิกภาพให้เป็นที่ประทับใจ ไม่ตีเตียนผู้ใต้บังคับบัญชาต่อหน้าบุคคลอื่น และรู้จักให้เกียรติทุกคนอย่างมีความเป็นกัลยาณมิตร
4. ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำ ผู้นำควรทำเข้าใจ วิธีการกระบวนการทำงาน เพราะว่าการกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการบริหารจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องหาแนวร่วมเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการ และควรสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ แก่สมาชิกเครือข่ายได้รับรู้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นได้รับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น
5. ด้านการสื่อสารของภาวะผู้นำ ผู้นำควรศึกษาการเรียนรู้กระบวนการสื่อสารหรือการถ่ายโอนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การประชาสัมพันธ์งานสถานศึกษาผ่านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา เช่น Google Meet Line และ Facebook เป็นแพลตฟอร์มรูปแบบใหม่ที่ส่งผลต่อการสื่อสารสู่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษาสภาพภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก และผู้นำควรนำผลการวิจัย ด้านการมีส่วนร่วมของภาวะผู้นำไปพัฒนาเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมด้วยและร่วมสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการศึกษา
2. ผลการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำที่น่ายกย่อง (ภาวะนี้โย) ผู้นำควรนำไปเป็นหลักการและวิธีการพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้นไป
3. ผลการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักกัลยาณมิตรในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับมาก ด้านภาวะผู้นำใช้ถ้อยคำลึกซึ้ง (คัมภีร์ญจะ กะถัง กัตตา) ผู้นำควร

ทำความเข้าใจงานพัฒนาตนเอง หรือการชี้แจงเรื่องการเปลี่ยนภายในองค์กร ให้เข้าใจได้อธิบายให้หายความเคลือบแคลงสงสัยอย่างมีความเป็นกัลยาณมิตร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเรื่อง ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ด้านสมรรถนะของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักกัลยาณมิตรยุคฐานชีวิตวิถีใหม่ของผู้นำ
2. ควรวิจัยเรื่อง ศึกษาเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ความโดดเด่นของภาวะผู้นำด้านการนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ
3. ควรวิจัยเรื่อง ศึกษาผลกระทบทางที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทั้งทางด้านบุคลากร การบริหารจัดการ และแนวทางการเรียนรู้สถานการณ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, นวัตกรรมคำศัพท์หลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553), หน้า 13.
- จ็อบส์ดีบี, [COVID-19] ภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวต่อไป, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.jobsdb.com/en-th/cms/employer/covid-19> [12 มิถุนายน 2564].
- จอมพงศ์ มงคลวนิช, การบริการองค์การและบุคลากรทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัททวี พรินท์, 2556), หน้า 228.
- ทวิชัย มะระโซ (ทวิชัย มะระโซ, “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [articlefiles/1499919981.pdf](https://www.kit.ac.th/articlefiles/1499919981.pdf) [12 มิถุนายน 2564].
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS, หน้า 75.
- ประทุม ฤกษ์กลาง, หลักการสื่อสารตามแนวพุทธศาสนา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/epaper/julydec2004/pratum.pdf> [29 มิถุนายน 2564].
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ให้ไว้ ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2562 เป็นปีที่ 4 ในรัชกาลปัจจุบัน, หน้า 49-50.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้สัมฤทธิ์ผล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.tpa.or.th/writer/readthisbook_topic.php?bookID [22 มิถุนายน 2564].
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย, พิมพ์ครั้งที่ 39, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557), หน้า 537-538.
- พรชัย เจดามาน, ภาวะผู้นำยุค 4.0 ในพลวัตศตวรรษที่ 21, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.kroobannok.com/83149> [28 มิถุนายน 2564].
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า 280.)
- พระณรงค์ กิตติธโร (เด่น ประเสริฐ), กัลยาณมิตร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.thaiกัลยาณมิตรhealthlife>. [27 มิถุนายน 2564].
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, หน้า 280.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตราไว้ ณ วันที่ 6 เมษายน พุทธศักราช 2560 เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน, หน้า 14.
- ลมเปลี่ยนทิศ, มนุษย์สัมพันธ์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [site/darunsitpattanarangsana/sara-naru/mnususamphanth](https://www.darunsitpattanarangsana.com/mnususamphanth) [24 มิถุนายน 2564].

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์, [ออนไลน์], <http://www.ssbr.go.th/websit-rongreiyin>
[12 มิถุนายน 2564].

สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฒโน), ธรรมศึกษา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://mahamakuta.inet.co.th/study/study64/mk6412html>. [27 มิถุนายน 2564].

R.V. Krejcie และ D.W. Morgan อังโน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS, พิมพ์ครั้งที่ 17, (กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์, 2560), หน้า 49.